

BOT A MAR

Dossier pedagògic
Cicle mitjà i superior
Educació Primària

 Museu d'Història
Sant Feliu de Guíxols

Índex

- 1.** Presentació
- 2.** Relació amb el currículum
- 3.** Abans de l'activitat
- 4.** Durant l'activitat
- 5.** Després de l'activitat
- 6.** Annex: material imprimible per l'alumnat

Presentació

Introducció

El Museu d'Història de Sant Feliu Guíxols volem apropar el patrimoni local a la ciutadania i als centres educatius per posar en valor el llegat històric-cultural de la ciutat i contribuir a l'arrelament al municipi, des del rigor i l'atenció a la diversitat. L'acció educativa és una de les nostres línies de treball principals. Cultura i educació és un binomini que es retroalimenta i sempre suma. Per això, dins la nostra oferta "Museu i escola" cada any us oferim activitats diverses.

El dossier pedagògic que teniu a les mans vol ser una eina didàctica per facilitar la preparació i gaudi de les activitats que oferim des del Museu, per tal que pugueu extreure'n tot el seu potencial. Esperem que us sigui un recurs útil!

Descripció i objectius de l'activitat

Bot a Mar té com a pregunta-guia "**Què és el Salvament marítim i com ha canviat?**" És una visita comentada a la caseta de Salvament Marítim, antiga seu de l'estació de Salvament de Nàufrags de Sant Feliu de Guíxols que avui és un espai museïtzat.

Durant la visita l'alumnat coneixerà històries que parlen d'esforç i voluntarisme i aprendrà sobre els comportaments, aparells i mètodes de comunicació que feien servir la gent de mar per fer front als seus perills a través d'una activitat de descoberta i la creació d'un petit objecte personalitzat que s'enduran a casa.

Objectius de l'activitat:

- Prendre consciència dels riscos del mar i adoptar bons hàbits per prevenir accidents en les activitats marítimes i costaneres.
- Descobrir com s'organitzava la societat per socórrer els nàufrags a finals del s. XIX. i comprendre com a evolucionat el salvament marítim.
- Conèixer el vocabulari i els diferents llenguatges de comunicació marítima.
- Identificar elements geogràfics que faciliten l'orientació dels mariners.

Relació amb el currículum

Medi natural, social i cultural

Competència específica	Criteris d'avaluació de CM	Criteris d'avaluació de CS	Relació amb l'activitat	Sabers bàsics agrupats en blocs
Competència específica 2				Els riscos del mar
Plantejar-se preguntes sobre el món, aplicant les diferents formes de raonament i mètodes del pensament científic, per interpretar, respondre i predir els fets i fenòmens del medi natural, social i cultural i per prendre decisions creatives i decidir actuacions ètiques i socialment sostenibles.	2.1 Demostrar curiositat, formulant-se preguntes i realitzant prediccions possibles per conèixer objectes, fets i fenòmens.	2.1 Demostrar i mantenir la curiositat, formulant-se preguntes investigables i fer prediccions raonades sobre temes d'actualitat relacionats amb el medi.	Els infants hauran de relacionar i estudiar les explicacions per poder proposar solucions a possibles naufragis o problemes de comunicació.	La Caseta de Salvament
	2.4 Comparar i interpretar la informació, les dades obtingudes en la investigació i les prediccions realitzades per proposar respostes possibles a les qüestions plantejades.	2.4 Analitzar i interpretar la informació, les dades obtingudes en la investigació i les prediccions realitzades per valorar la coherència de possibles solucions a les qüestions plantejades.		Qui rescata quan hi ha un naufragi i com?
Competència específica 3				La comunicació marítima
Resoldre problemes i reptes generant cooperativament un producte creatiu i innovador a partir de projectes interdisciplinaris, utilitzant diferents formes de raonament, com el pensament de	3.1 Identificar i analitzar necessitats o reptes de l'entorn proper i establir objectius senzills per a la creació de prototips o solucions digitals que els resolguin.	3.1 Avaluar les necessitats de l'entorn i establir objectius concrets per a la creació de prototips o solucions digitals que les resolguin.	Els infants podran posar solució a un possible naufragi i dissenyar un clauer amb banderes de comunicació.	Qui rescata quan hi ha un naufragi i com?
	3.2 Proposar possibles solucions que puguin donar resposta a un problema o necessitat d'acord amb diferents formes de raonament, com el	3.2 Dissenyar possibles solucions a problemes plantejats d'acord amb diferents formes de raonament, com el pensament de disseny o el		

disseny i el pensament computacional, per respondre a necessitats concretes.	pensament de disseny o el pensament computacional, compartint-les a través de descripcions orals, representacions i models i establir cooperativament criteris per avaluar el projecte i la gestió del treball conjunt.	pensament computacional, mitjançant estratègies bàsiques de gestió de projectes cooperatius, tenint en compte els recursos necessaris, les fases d'execució i establint criteris concrets per avaluar la seva viabilitat.		
	3.3 Elaborar un producte final senzill que solucioni un repte o necessitat d'acord amb diferents formes de raonament, com el pensament de disseny o el pensament computacional, i provant, en equip, els diferents prototips o solucions digitals fent ús de forma segura dels dispositius, les eines i els materials adequats.	3.3 Elaborar i desenvolupar un producte final que solucioni un repte o necessitat d'acord amb diferents formes de raonament, com el pensament de disseny o el pensament computacional, i provant, en equip, els diferents prototips o solucions digitals fent ús de forma segura i responsable dels dispositius, eines, tècniques i materials adequats.		Les banderes de senyalització marítima

Competències específiques d'altres àrees i també competències transversals del currículum

Àrees	Competències específiques	Relació amb l'activitat	Competències transversals	Relació amb l'activitat
Àrea de Llengües	Comprendre i interpretar textos orals i multimodals breus i senzills, en la llengua estàndard, i identificar el sentit general i la informació més rellevant, valorant, de manera progressivament autònoma, aspectes formals i de contingut bàsics, per construir coneixement, formar-se una opinió i eixamplar les possibilitats de gaudi i lleure.	Els infants escolten i interpreten les explicacions orals de la remeiera, identifiquen informació rellevant sobre les plantes i els remeis, i valoren el contingut transmès.	Competència personal, social i d'aprendre a aprendre: Autoconeixement, creixement personal, gestió del temps i la informació, col·laboració constructiva, resiliència i aprenentatge continu.	Els infants desenvolupen l'autonomia, la capacitat de treballar en equip i l'aprenentatge a partir de l'experiència directa.

Abans de l'activitat

En aquest apartat us oferim algunes propostes i recursos didàctics per a preparar l'activitat a l'aula, abans de la visita.

1. Activem els coneixements previs

Tot seguit, presentem l'activitat i plantegem algunes preguntes prèvies:

D'aquí a poc, anirem a visitar la Caseta de Salvament Marítim amb l'equip del Museu d'Història de Sant Feliu de Guíxols.

- *Heu estat alguna vegada al Museu de Sant Feliu? Què en recordeu?*
- *Coneixeu l'espai de la Caseta de Salvament? Què hi heu anat a fer?*
- *Per què creieu que servia la Caseta de Salvament? Com creieu que es fa un salvament marítim?*
- *Què us imagineu què hi farem a l'activitat "Bot a Mar"?*
- *Què creieu que podem aprendre en aquesta visita a la Caseta de Salvament?*

Després de parlar-ne una estona en veu alta tot el grup classe, proposem als nens i nenes que escriguin paraules o frases curtes i les apuntin al paper mural. o que omplin el quadern del cercle d'aprenentatge.

Opcionalment: Cercle d'aprenentatge abans i després de la visita: Individualment o per parelles, demanarem a l'alumnat de crear el seu cercle d'aprenentatge, una eina de reflexió personal que acompanya l'alumnat abans, durant i després de la visita per prendre consciència del procés d'aprenentatge, connectar coneixements previs amb noves descobertes i fomentar el pensament crític. (Annex 1: el cercle d'aprenentatge).

És una proposta flexible que es pot adaptar a diferents formats (escrit, visual, digital) i que pot esdevenir també una eina d'avaluació formativa, ja que permet observar l'evolució del pensament de l'alumnat.

2. Llegim notícies sobre: els riscos del mar i el salvament

Per familiaritzar els nens i nenes amb algunes nocions clau de l'activitat, els proposem llegir i analitzar notícies relacionades amb els salvaments marítims, siguin actuals o del passat, per despertar interès i completar la fitxa de lectura. És una activitat que es pot fer de forma individual, per parelles o petits grups, segons considereu oportú l'equip docent.

Material necessari:

- Notícies seleccionades prèviament (A l'annex 2 teniu exemples de notícies).
- Fitxa de lectura amb preguntes (Annex 3)
- Pissarra per fer posada en comú.

Introducció:

Explicarem a l'alumnat que avui es convertiran en detectius de notícies sobre el salvament marítim per preparar la visita a la caseta de salvament.

Desenvolupament de l'activitat:

1. Organitzarem la classe per parelles o en petits grups (segons el nivell o dinàmica desitjada).
2. Distribuirem a cada grup les notícies i la fitxa de lectura.
3. Cada grup haurà de llegir la notícia i respondre a les preguntes.

Posada en comú i debat

Acabarem l'activitat fent una ronda de paraula on cada alumna comparteix una idea clau o fet curiós de la seva notícia.

A continuació, apuntarem una llista de temes o elements comuns com que hagin sorgit en la reflexió compartida: problemes al mar, protagonistes del salvament, emocions implicades, etc.

Per últim, podem fixar-nos també en el tipus de rescats descrits a les notícies i en els mitjans de salvament utilitzats segons el període històric per començar a visualitzar l'evolució del salvament marítim.

Durant l'activitat

En aquest apartat detallem algunes informacions i recomanacions per acompanyar l'activitat.

Orientacions per acompanyar l'alumnat durant la visita

- Us convidem a propiciar que l'alumnat tingui una actitud activa i col·laborativa, i faci preguntes o intervencions per compartir coneixements o experiències personals.
- Us demanem que acompanyeu l'equip del museu vetllant pel respecte envers els materials i l'espai patrimonial.
- En el taller de l'elaboració d'un clauer, us demanem que superviseu i orienteu els infants en les tasques manipulatives segons el nivell d'autonomia dels infants.
- Si és necessari, recordeu portar una llista d'allèrgies o sensibilitats.

Continguts teòrics claus

Salvament marítim: és l'acció de rescatar persones, embarcacions o mercaderies en perill al mar. Això implica el conjunt d'operacions i mesures adoptades per evitar un accident, així com les tècniques utilitzades per ajudar a les víctimes, garantir la seva seguretat i minimitzar els danys.

Caseta de salvament de Sant Feliu de Guíxols: La Caseta de Salvament de Naufrags és un edifici que es va construir a Sant Feliu de Guíxols l'any 1887 amb un objectiu molt important: salvar la vida de les persones que tenien accidents al mar. Històricament, servia com a base per als equips de rescat en cas d'emergència, i actualment és un element de patrimoni local vinculat a les tasques de salvament.

Bot salvavides Miguel Boera: és una embarcació de rescat dissenyada per a operacions de salvament marítim. Es caracteritza per la seva estabilitat, resistència i capacitat de maniobra en condicions adverses.

Persones voluntàries en equips de rescat: Són persones que, de manera altruista, ofereixen el seu temps i esforç per col·laborar en activitats de rescat marítim sense rebre una compensació econòmica.

Prevenció de riscos de naufragis; conèixer les mesures i activitats adoptades per evitar accidents marítims que puguin provocar un naufragi. L'objectiu principal és reduir els perills al mar i garantir la seguretat de les embarcacions i les persones que naveguen.

Riscos que poden causar un naufragi:

Els principals riscos que poden causar un naufragi són diversos i sovint estan relacionats amb les condicions meteorològiques, els errors humans o problemes tècnics.

- *Condicions meteorològiques adverses*
 - *Tempestes fortes: El vent i les onades grans poden desestabilitzar un vaixell i provocar que bolqui o s'enfonsi.*
 - *Males corrents marines: Poden arrossegar un vaixell cap a zones perilloses o dificultar el seu control.*
 - *Boira espessa: Redueix la visibilitat i pot fer que el vaixell xoqui amb roques o altres embarcacions.*
- *Xocs amb obstacles*
 - *Xoc contra roques o esculls submarins: Les aigües poc profundes i les zones mal cartografiades poden ser un perill per als vaixells.*
 - *Collisions entre vaixells: Si dues embarcacions naveguen massa a prop o no respecten les normes de navegació, poden col·lidir.*
- *Problemes tècnics del vaixell*
 - *Entrades d'aigua: Si el casc del vaixell es danya, l'aigua pot entrar i fer que s'enfonsi.*
 - *Falles al motor: Sense motor, un vaixell pot quedar a la deriva i exposat a altres perills.*
 - *Incendis o explosions: Problemes amb el combustible o equips a bord poden causar danys greus.*
- *Error humans*
 - *Mala planificació de la ruta: Si no es tenen en compte les condicions del mar o els mapes correctes, el vaixell pot acabar en zones perilloses.*
 - *Excés o mala distribució de càrrega: Si el vaixell transporta més pes del que pot suportar o el pes no està prou ben distribuït sobre el vaixell, es pot desequilibrar i bolcar.*
 - *Mala comunicació: Errors entre la tripulació o amb altres vaixells poden provocar accidents.*
 - *Caiguda de persones a l'aigua: Si un membre de la tripulació cau al mar, el vaixell pot tenir problemes intentant rescatar-lo.*

En tot el que hem comentat s'ha de tenir en compte que una manera per evitar un naufragi és ser prudent i ser conscient d'aquests riscos per evitar-los.

Dinàmica: qui rescata quan hi ha un naufragi i com?

Com identificar un naufragi? Com ens arriba la informació quant es produeix un naufragi?		
Imatge de situació	Segle XIX	Actualment
Naufragi d'un vaixell que s'està enfonsant.		
Com actuar davant d'un naufragi, i qui ho feia? Quan ja hem identificat que s'està enfonsant un vaixell, què hem de fer per rescatar a les persones?		
Imatge de situació	Segle XIX	Actualment
Persones a l'aigua que necessiten ajuda.		
Com atendre (curar) a les persones naufragades? Una vegada les persones rescatades del mar, si estan ferides o necessites atenció, on les portarem?		
Imatge de situació	Segle XIX	Actualment
Persona rescatada ferida		
Com prevenir un naufragi perquè no passi? Quines mesures de seguretat principals tenien abans i quines hi han ara per evitar un naufragi?		
Mesures	Segle XIX - imatge	Actualment - imatge
Eines de navegació:		
Meteorologia		
Construcció de vaixells:		
Sistemes de comunicació		
Formació de la tripulació:		

Alfabet nàutic per l'elaboració del clauer:

ALFABET NÀUTIC			
			
A .-	B -...	C -.-.	D -..
			
E .	F ...-	G -.-.	H
			
I ..	J .-.-.-	K -.-	L ...-
			
M --	N -.	O -.-	P -.-.-
			
Q -.-.-	R -.-	S ...	T -
			
U ..-	V ...-	W -.-	X -.-.-
			
Y -.-.-	Z -.-.-		

Després de l'activitat

En aquest apartat us oferim algunes propostes i recursos didàctics per utilitzar a l'aula, després de l'activitat *Bot a Mar!*

1. Fem prevenció de bones pràctiques al mar!

Proposem als nens i nenes elaborar un pòster de bones pràctiques al mar per consolidar els aprenentatges, a partir dels continguts de la visita a la Caseta de Salvament.

Material necessari:

- Cartolines, retoladors, colors, tisores, cola, revistes o imatges impreses.
- Llistat de bones pràctiques generat entre tots (si cal, a la pissarra).
- Opcional: plantilles de símbols nàutics o pictogrames.

Desenvolupament de l'activitat:

Presentem el repte: a l'aula, expliquem als infants que crearan un pòster de prevenció de bones pràctiques al mar per recordar tot el que han après durant la visita de la Caseta de Salvament i per poder-ho compartir amb altres grups d'alumnes o amb les famílies, posteriorment.

En grup gran, farem memòria de les idees clau de la visita:

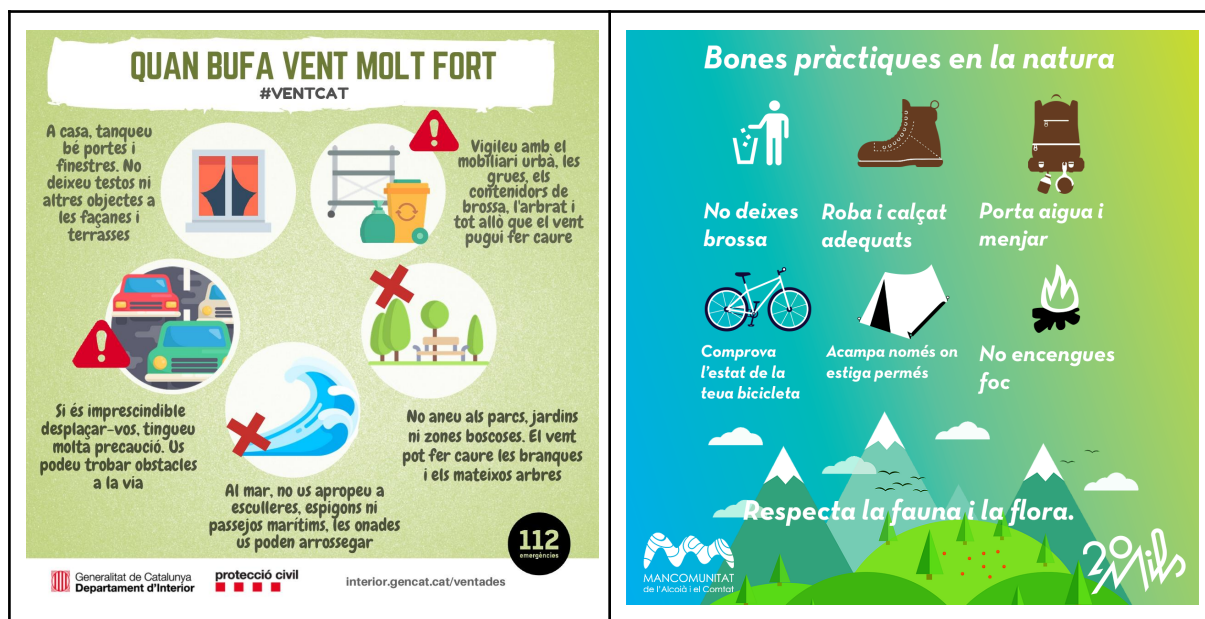
- Quins perills hi pot haver al mar?
- Com s'ajudaven abans els mariners?
- Com podem evitar accidents avui dia?
- Quins missatges o senyals ens poden ajudar a comunicar-nos?

Entre tots i totes farem una llista a la pissarra de bones pràctiques al mar per ajudar a prevenir situacions de risc i evitar la necessitat de salvament marítim.

A continuació: dividim la classe en grups de 3 o 4. Cada equip ha de crear un pòster per promoure les bones pràctiques al mar, poden triar de posar el llistat comú, o escollir un sol consell.

Final de l'activitat de creació del pòster

Finalment, cada grup presenta el seu pòster a la resta de la classe. Es pot fer en format mini-exposició o en rotllana. Posteriorment, es pot fer una petita exposició al passadís o a les famílies.

Exemple de pòsters amb missatge preventius.

Annex: material imprimible per l'alumnat

El cercle d'aprenentatge de la visita *Bot a Mar*

Nom i cognom:

Data:

Què saps sobre el mar? Et sembla un lloc segur o perillós? Per què?

Coneixes alguna història de rescat o salvament marítim? On l'has sentit?

Per què creus que és important tenir una caseta de salvament al costat del mar?

Què has descobert durant la visita que no sabies abans sobre el mar o el salvament?

Quina pregunta o quines preguntes t'han sorgit durant la visita? N'has esbrinat la resposta?

Com ha canviat el salvament marítim amb el pas del temps? Hi ha coses que encara es fan igual?

Què t'agradaria explicar a casa sobre la visita? Què t'has endut d'aprenentatge?

NOTÍCIES SOBRE SALVAMENT

PENDENT NOTÍCIES D'ARXIU I ACTUAL SOBRE RESCATS I SALVAMENT MARÍTIMS

FITXA DE LECTURA

Nom:

Data:

Títol de la notícia llegida:

Font (diari, web ...):

COMPRENEM LA NOTÍCIA

- Quan va passar aquesta notícia? (busca la data)
- Què ha passat en aquesta notícia?
- On ha passat? (a prop de la costa, al mig del mar, en un port ...)
- Qui són els protagonistes del rescat o de la situació?
- Com s'ha solucionat el problema? Qui ha ajudat?
- Què t'ha sorprès o impactat més de la notícia?
- Creus que actualment i fa 100 anys s'actuarija igual davant de la situació de la notícia? Els mitjans i les tecnologies serien les mateixes

Guia per crear un pòster de bones pràctiques!

Fixeu-vos bé si el vostre pòster té tots aquests elements 😊

- ☐ Títol: “Bones pràctiques al mar” o un eslògan inventat pel grup.
- ☐ Noms dels nens i nenes del grup
- ☐ Frases clares: En forma de consells o normes senzilles.
- ☐ Il·lustració o imatge decorativa.
- ☐ Detalls per fer més artístic el pòster. Per exemple dibuixos que mostrin situacions positives com portar armilla salvavides, respectar la bandera vermella, no córrer pels espigons, avisar un adult...

Idees de bones pràctiques al mar per estar segurs i segures:

- Banya't sempre amb un adult a prop.
- Respecta el color de la bandera de la platja (verda, groga o vermella).
- Fes servir armilla salvavides si vas en barca o kayak.
- No t'allunyis massa de la vora si no saps nedar bé.
- Evita banyar-te si el mar està molt mogut o hi ha onades fortes.
- Si et trobes malament o tens por, avisa ràpidament un adult.
- Respecta les normes de navegació si vas en embarcació.
- No facis bromes de perill ni simulis que estàs ofegant-te.
- Aprèn a demanar ajuda amb senyals clars: cridar, aixecar els braços, etc.
- Vés amb compte amb les roques, els espigons i els fons relliscosos.
- Respecta el mar i la natura: no embrutis, no toquis animals marins.

Teniu algun altre consell?

Moltes gràcies per la vostra ajuda en
la prevenció de bones pràctiques al mar!